

HARIDUSE RAHVAKOMISSARIAADI TEATAJA

ENSV Riigiraamatukogu AMETLIK AJAKIRI

Ilmub tarviduse järgi, umbes 24 vihikut aastas.

Toimetuse asukoht ja aadress: Tallinn, Hariduse Rahvakomissariaat (Tõnismägi 11). Tel. 453-49

Nr. 6.

27. septembril 1940.

Nr. 6.

Töötava Rahva Kultuurihoone püstitamise seadus.

Eramuuseumide riigistamise seadus.

Riikliku Kirjastuskeskuse seadlus.

Hariduse Rahvakomissariaadi 1940. a. 21. septembri ringkiri nr. 3888 ajakirja „Nõukogude Kool“ asjas.

Hariduse Rahvakomissariaadi Kooliosakonna ja Kutseoskuse Osakonna 1940. a. 23. septembri ringkiri nr. 3893 koolide küttematerjaliga varustamise asjas.

Hariduse Rahvakomissari poolt kutsehariduslikes õppeasutistes lubatud õpikute ja käsiraamatute nimestik nr. 1.

Hariduse Rahvakomissariaadi Kutseoskuse Osakonna ja Kooliosakonna 1940. a. 27. septembri ringkiri nr. 4107 koolides tantsu õpetamise asjas.

AMETLIK OSA.

Töötava Rahva Kultuurihoone püstitamise seadus.

RT 1940, 105, 1063.

Antud Vabariigi Presidendi poolt dekreedina 19. augustil 1940.

I.

§ 1. Eesti riigivõimu töötavale rahvale ülemineku, Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi väljakuulutamise ning Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liitu astumise tähistamiseks püstitatakse Tallinnas Töötava Rahva Kultuurihoone Vabariigi Valitsuse poolt heakskiidetud projekti järgi.

§ 2. Töötava Rahva Kultuurihoone püstitamiseks asutatakse Haridusministeeriumi juures Töötava Rahva Kultuurihoone Püstitamise Fond, mille valitsemise alused määratakse Vabariigi Valitsuse poolt antud põhikirjas.

§ 3. Töötava Rahva Kultuurihoone Püstitamise Fondi alusvaraks lähevad Haridusministeeriumile üle kõik Vabadussõja Üleriikliku Monumendi Püstitamise Peakomitee ja maakonna- ja linnakomiteede ning nende allkomiteede käsutuses olevad varad ja rahasummad, samuti riigi eelarve korras Vabadussõja Üleriikliku Monumendi püstitamiseks määratud summad ning varad ja rahasummad, mis Vabadussõja Üleriikliku Monumendi püstitamise otstarbel on muude asutiste ja organisatsioonide käsutuses.

II.

Vabadussõja üleriikliku mälestusmonumendi püstitamise seadus (RT 1936, 47, 371) ja Vabadussõja üleriikliku monumendi püstitamise korraldamise seadus (RT 1938, 99, 859) kaotavad kehtivuse ning Vabadussõja Üleriikliku Monumendi Püstitamise Peakomitee ühes maakonna- ja linnakomiteedega ja allkomiteedega lõpetab tegevuse.

Vabadussõja Üleriikliku Monumendi Peakomitee, maakonna- ja linnakomiteede ning nende allkomiteede poolt sõlmitud lepingute järgi tekkinud õigused ja kohused lähevad üle Töötava Rahva Kultuurihoone Püstitamise Fondile.

Vabadussõja Üleriikliku Monumendi Püstitamise Peakomitee, maakonna- ja linnakomiteede ning allkomiteede likvideerimise lähema korra määrab, likvideerimiseks vastavad korraldused teeb ja varade likvideerimise tähtajad määrab Haridusminister. Samuti määrab Haridusminister I osa § 3 tähendatud varade Haridusministeeriumile üleandmise tähtajad. Aruannete koostamise ja revideerimise korra määrab Haridusminister kokkuleppel Riigikontrolöoriga.

III.

Käesolev seadus jõustub avaldamisega.

Tallinnas, 19. augustil 1940.

Joh. Vares

Peaminister,

Vabariigi Presidendi ülesannetes.

H. K r u u s

Peaministri asetäitja.

J. S e m p e r

Haridusminister.

Eramuuseumide riigistamise seadus.

RT 1940, 109, 1105.

Antud Vabariigi Presidendi poolt dekreedina 23. augustil 1940.

I.

§ 1. Kõik teadusliku, kunstilise, ajaloolise või kultuuriloolise väärtusega kogusid sisaldavad eramuuseumid ühes nende osakondadega ja nende juurde kuuluvate eriasutistega, nagu arhiivid, raamatukogud ja fotokogud, suletakse ning lõpetavad oma tegevuse Haridusministri poolt määratud tähtajal.

§ 2. Eramuuseumide ülalpidavate sihtasutiste kinnisvarad ühes päraldistega, muuseumikogud ja muu vallasvara kui ka neile sihtasutistele nende põhikirjades tähendatud alusvarana või kasutamiseks antud varad lähevad tasuta riigi omandiks. Samuti lähevad riigile üle nende sihtasutiste varalised õigused ja kohused.

§ 3. Eramuuseumide ülalpidavate organisatsioonide, kirikute ja usuühingute kinnis- ja vallasvarast lähevad tasuta riigi omandiks nende omandis olevad kõik muuseumikogud ja nende kasutada olevad need kinnisvarad ühes päraldistega ning need vallasvarad, mis on omandatud peamiselt nende muuseumide jaoks või riigi või omavalitsuse toetusel, või mis on antud neile riigi ja omavalitsuste poolt, või mis on neile annetatud muuseumide ülalpidamiseks.

§ 4. Eramuuseumide ülalpidajate ja riigi vahel sõlmitud lepingud eramuuseumide ülalpidajatele riigi kinnisvarade ning nende päraldiste, samuti muuseumikogude ja muu vallasvara kasutamiseks andmise kohta kaotavad kehtivuse Vabariigi Valitsuse poolt määratud tähtajal, kusjuures eramuuseumide ülalpidajatel ei ole õigust esitada riigi vastu mingeid nõudeid nende lepingute lõpetamisest tekkinud või tekkida võivate kahjude asjus.

§ 5. Eramuuseumide likvideerimisel riigi omandiks läinud kinnisvarasid ühes päraldistega, muuseumikogusid ja muud vallasvara kasutatakse uute muuseumide asutamiseks. Ainult sel juhul, kui muuseumid mõnda vara ei vaja, võidakse seda kasutada ka muudeks, eeskärt teaduslikeks, kunstilisteks või hariduslikeks otsarveteks.

§ 6. Eramuuseumide likvideerimist teostab Haridusministeerium, kuivõrd Vabariigi Valitsus pole seda pannud mõne teise ministeeriumi peale.

Eramuuseumide ülalpidajatelt riigi omandiks üleminevate kinnisvarade ning nende päraldiste, samuti muuseumikogude ja muu vallasvara selgitamist, ülevõtmist, inventeerimist, hindamist ja hoidmist ning varaliste õiguste ja kohuste korraldamist toimetab likvideerimist teostav asutis ise või tema korraldusel vastavad maa- ja linnavalitsused. Samuti teostavad vastavad maa- ja linnavalitsused nende varade valitsemist kuni likvideerimist teostava asutise sellekohase korralduseni.

§ 7. Käesoleva seaduse alusel riigi omandiks üleminevate kinnisvarade ning nende päraldiste kinnistamine riigi nimele on vaba kõigist maksudest.

§ 8. Likvideeritud eramuuseumide asemele riigi poolt ülalpeetavate muuseumide asutamine ja nende tegevuse korraldamine kui ka muude tarvilike muuseumide asutamine ja nende tegevuse korraldamine toimub käesoleva seaduse § 9—12 tähendatud alustel ja korras.

§ 9. Riiklikkude muuseumide asutamise otsustab Vabariigi President.

Esimeses järjekorras asutatakse riiklike keskmuuseumidena revolutsioonimuseum, ajaloomuuseum, etnograafiline muuseum ja kujutava kunsti muuseum.

§ 10. Riiklikkude muuseumide ametnike ja teenijate koosseisud ja palganormid määrab Vabariigi Valitsus.

§ 11. Riiklikkude muuseumide valitsemise ja töökorralduse määrab vastav minister nende muuseumide põhimäärustes.

§ 12. Haridusministril on õigus käesoleva seaduse teostamiseks anda lähemaid juhendeid.

II.

Käesolev seadus jõustub avaldamisega.

Tallinnas, 23. augustil 1940.

Joh. Vares

Peaminister,

Vabariigi Presidendi ülesannetes.

H. Kruus

Peaministri asetäitja.

J. Semper

Haridusminister.

Riikliku Kirjastuskeskuse seadlus.

ENSV Teataja 1940, 2, 17.

Antud ENSV ajutise Ülemnõukogu Presiidiumi poolt 2. septembril 1940.

I.

§ 1. Kirjastustegevuse organiseerimiseks, koordineerimiseks, suunamiseks ja juhtimiseks asutatakse riikliku asutisena Riiklik Kirjastuskeskus.

§ 2. Riikliku Kirjastuskeskuse ülesandeks on:

- 1) kirjastustegevuse üldine juhtimine, suunamine ja kirjastusliku programmi teostamine;
- 2) kõikide ilmutavate teoste käsikirjade kontrollimine ja avaldamislubade andmine;
- 3) tööde jaotamine kirjastuste vahel;
- 4) kirjastuste tegevuse kontrollimine;
- 5) raamatuturu üldine kontrollimine ja müügitingimuste määramine;
- 6) kontrolli teostamine raamatukaupluste tegevuse üle;
- 7) sidemete loomine eesti kirjanduse tõlkimiseks vene keelde ja teistesse keeltesse;
- 8) teistest keeltest eesti keelde tõlgitavate teoste valiku tegemine ja samuti eesti keelest teistesse keeltesse tõlgitavate teoste valimine ning nende tõlkimise organiseerimine;
- 9) üldiste kaubanduslike sidemete loomine ja süvendamine Nõukogude Sotsialistlikkude Vabariikide Liidu kirjastuste ja raamatukauplustega.

§ 3. Riiklikku Kirjastuskeskust juhib direktor.

§ 4. Riikliku Kirjastuskeskuse direktori nimetab ametisse Hariduse Rahvakomissar.

§ 5. Riikliku Kirjastuskeskuse direktori juures tegutseb kolleegium, kuhu kuuluvad Hariduse Rahvakomissar ja Hariduse Rahvakomissari poolt nimetatud liikmed.

§ 6. Riikliku Kirjastuskeskuse tegevuse juhtimise ligemad alused ja kord määratakse Kirjastuskeskuse juhendites, mille töötab välja kolleegium ja kinnitab Hariduse Rahvakomissar.

§ 7. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi kirjastused koondatakse viieks kirjastuseks, mis on oma tegevusalade järgi:

- 1) poliitiliste, parteiliste, majanduslike ja sotsiaalpoliitiliste teoste kirjastus;
- 2) õpperaamatute, pedagoogiliste teoste ja noorsooraamatute kirjastus;
- 3) ilukirjanduse ja kunsti- ning muusikateoste kirjastus;
- 4) teaduslike ja populaarteaduslike teoste kirjastus;
- 5) ajalehtede kirjastus.

§ 8. Riikliku Kirjastuskeskuse juures töötavad neli toimetajat, kes juhivad ideoloogiliselt kirjastuste tegevust.

§ 9. Trükitoodete, nende hulgas ka ajakirjade kirjastamine kirjastuste poolt toimub Riikliku Kirjastuskeskuse juhtimisel ja loal.

Riiklik Kirjastuskeskus esitab kirjastustele kohustusi vajalike trükitoodete kirjastamiseks ja annab lubasid nõudeile vastavate trükitoodete kirjastamiseks kirjastuste eneste ettepanekul.

§ 10. Hariduse Rahvakomissaril on õigus anda käskkirju ja juhendeid käesoleva seadluse teostamiseks.

II.

Käesolev seadlus jõustub avaldamisega.

ENSV aj. Ülemnõukogu Presiidiumi Esimees Joh. Vares.

ENSV aj. Ülemnõukogu Presiidiumi Sekretär V. Telling.

Hariduse Rahvakomissariaadi 1940. a. 21. septembri ringkiri nr. 3888 koolivalitsustele, koolide inspektoritele, koolijuhatajale ja kõigile õpetajaile ajakirja „Nõukogude Kool“ asjas.

Hariduse Rahvakomissariaadi pedagoogilise ajakirjana hakkas, alates septembrist k. a., ilmuma „Nõukogude Kool“. Selle ajakirja eesmärgiks on: tutvustada meie kooliväge ja haridustegelasi nõukogude pedagoogika ja kommunistliku kasvatuses põhimõtetega ning nende teostamisviisidega koolitöös; anda ülevaateid pedagoogilise töö saavutustest ja pedagoogilisest kirjandusest N. Liidus; käsitleda mitmekülgset koolielu Nõukogude Eestis — alg-, kesk- ja kutsekoolides; tuua näiteid tegelikust kasvatustööst ja õppetöö metoodilisest korraldusest. „Nõukogude Kooli“ kompetentsete kaastööliste võrk tagab ajakirja ajakohase ja kaaluka sisu.

Kooli ja õpetaja osatähtsus sotsialistlikus ühiskonnas tõuseb ja kasvab järjest. Kuid nõukogude kooli õpetaja suudab oma kutse kõrgusel püsida ainult siis, kui ta on varustatud tugeva kasvatusteaduse-relvaga ja kui ta pidevalt täiendab ning süvendab oma teadmisi. Erilise tähtsusega on see nõue nüüd, sotsialistliku kooli loomise ajajärgus.

Seepärast pean ma iseendast-mõistetavaks nähtuseks, et „Nõukogude Kooli“ tellivad ja loevad kõik N. Eesti õpetajad. Tahan loota, et see ajakiri ei jää lahtilõikamatult tolmuma kooli raamatukogu kappidesse, nagu see oli sageli kodanliku võimu ajal toliaegse pedagoogilise ajakirjaga, vaid et meie uus ajakiri on ustava abilisenä iga õpetaja töölaual, vanadel ja noortel, linnas ja maal. „Nõukogude Kooli“ esimene number saadetakse kõigile õpetajaile tutvumiseks.

Koolivalitsuste kohuseks olgu teha kõigile õpetajaile teatavaks käesolev üleskutse, koolide inspektorid ja koolijuhatajad aga hoolitsegu selle eest, et üleskutse leiaks ka elavat vastukaja ning teostamist. Seda nõuab Nõukogude Eesti kooli areng ja edu.

Hariduse Rahvakomissar Nigol A n d r e s e n.

Kooliosakonna direktor V. A l t t o a.

Hariduse Rahvakomissariaadi Kooliosakonna ja Kutseoskuse Osakonna 1940. a. 23. septembri ringkiri nr. 3893 maa- ja linnakoolivalitsustele ning koolide juhatajale koolide küttematerjaliga varustamise asjas.

Möödunud talvel ilmnes korduvalt, et koolimaju ei suudetud kütta küllaldaselt soojaks ja üksikutes klassiruumides langes temperatuur liig madalale. Selliste juhtude vältimiseks tuleb koolijuhatajail, koolide ülalpidajail ja järelevalve asutisil hoolitseda mitte ainult hoonete ehituslike puuduste kõrvaldamise eest, vaid samuti teha kõik võimaliku, et koolid aegsasti varustataks küllaldaselt määral vajaliku küttematerjaliga.

HRK Kooliosakond ja Kutseoskuse Osakond paluvad nii koolivalitsusi kui ka koolide juhatajaid aegsasti ja hoolikalt selgitada, kas on tehtud küllaldaselt ettevalmistusi ja astunud samme kohtadel koolide varustamiseks küttematerjaliga; kas on karta raskusi küttematerjali saamises või selle kättetoimetamises koolidele kohtadel, mis on tehtud ja mis on võimalik teha raskuste kõrvaldamiseks. Juhul, kui kütte-

materjaliga varustamises ilmnevaid raskusi ei suudeta koha pääl kõrvaldada, tuleb aegsasti pöörduda kompetentsete keskasutiste poole. Üldse tuleb igati hoolitseda selle eest, et ei tekiks takistusi õppetöös vajaliku küttematerjali puudumise või selle mitteõigeaegse kohaletoimetamise tõttu.

Kooliosakonna direktor V. Alttõa.

Kutseoskuse Osakonna direktori aset. J. Kiivet.

Hariduse Rahvakomissari poolt kutsehariduslikes õppeasutistes tarvitamiseks lubatud õpikute ja käsiraamatute nimestik nr. 1.

I. Õpikud.

1. J. Jakk — Üldise ametirehkenduse õpik.
2. L. Sapotzky — Deutsches Lehr- und Lesebuch für Gewerbliche Schulen und Wörterbuch, välja arvatud lk. 98—100 (incl.), mis tulevad raamatust kõrvaldada.
3. R. Rava — Tehniline füüsika.
4. E. Treuberg — Mehaanika.
5. R. Rava — Üldine elektrotehnika.
6. A. Mutt — Matemaatika tööstuskeskkoolidele.
7. J. Puustalu — Keemia õpperaamat tööstuskeskkoolidele.
8. T. Ussisoo — Tehniline joonestamine.
9. T. Ussisoo — Normikiri (harjutusvihik).
10. E. Olving — Treiali ja freesija käsiraamat.
11. E. Johanson — Ehitusmaterjalid.
12. K. Börlau — Hoonete ehituskonstruksioone.
13. V. Kangro — Naha tehnoloogia.
14. H. Reier — Mehaaniline tehnoloogia I, II ja III.
15. P. Tamm ja T. Ussisoo — Puutehnoloogia I.
16. T. Ussisoo — Puutehnoloogia II.
17. P. Tamm — Materjalid mööblitööstuses.
18. T. Ussisoo — Metallide tehnoloogia konspekt.
19. A. Kalmus ja V. Issako — Raadiotehnika õpperaamat.
20. J. Kark ja teised — Mäetööde õpperaamat.
21. E. Grünreich — Terasse karastamisest.
22. A. Veiderma — Peatükke orgaanilisest keemiast.

II. Käsiraamatud.

1. M. Vellema — Tehnika käsiraamat.
2. A. Krik — Maalri käsiraamat I.
3. M. Luht ja A. Veski — Pottsepa käsiraamat.
4. Estocement — Tsemendi ja betoonitööde käsiraamat.
5. J. Salm, H. Pöder ja O. Lippmaa — Kingsepa ja pealsetegija käsiraamat.
6. K. Andessaar — Plahvatusmootorid ja nende abimehhanismid.

Tallinnas, 24. septembril 1940. Nr. 4103.

Hariduse Rahvakomissariaadi Kutseoskuse Osak. direktori aset. J. Kiivet.

Sekretär A. Päril.

Hariduse Rahvakomissariaadi Kutseoskuse Osakonna ja Kooliosakonna 1940. a. 27. septembri ringkiri nr. 4107 maa- ja linnakoolivalitsustele ning koolide juhatajaile koolides tantsu õpetamise asjas..

Hariduse Rahvakomissariaadi Kutseoskuse Osakond ja Kooliosakond teatavad seega, et koolidele tantsu õpetamise asjas varem antud korraldused jäävad kehtima selle täiendusega, et koolijuhatajail on õigus: 1) rühmitada tantsukursustest osavõtjaid õpilasi nende tantsualase ettevalmistuse järgi, 2) koostada kooli tantsukursuste tegelik õppekava koolide tantsu õpetamise normaalkava (HMT 1938, 19) alustel ja piirides ja 3) täiendada õppekava rahvatantsude osa NSV Liitu kuuluvate teiste rahvaste tantsudega.

Kutseoskuse Osakonna direktori aset. J. K i i v e t.

Kooliosakonna direktor V. A l t t o a.

MITTEAMETLIK OSA.

Teadaanne ajakirja „Nõukogude Kool“ tellimise asjas.

„Nõukogude Kooli“ uutellijatel, kes on selle ajakirja nr. 1 — 1940 kohaliku koolivalitsuse või koolijuhataja kaudu juba kätte saanud, tuleb tellimise puhul sellest teatada.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOOL
AR

Raamatupalat

40-162